

Hodnocení: 3 body – v některých ohledech ještě nedotažené (proč vlastně Lynchovi vadí ti radikální reflexivisté, etnometodologie); nicméně ve zbytku poměrně přesné

Věda, technologie a politika

Zuzana Lenhartová

Příprava k textu č. 2:

LYNCH, Michael (2000): Against Reflexivity as an Academic Virtue and Source of Privileged Knowledge. *Theory, Culture & Society*, 17 (3): 26 – 54.

Alternativní název: Reflexivita – všeobecná lidská schopnost nebo odborná dovednost vědců?

Autor se v textu věnuje otázce reflexivity a jejích různých pojetí. Kritizuje v sociálních vědách často přijímanou představu reflexivity jako akademické ctnosti či speciální schopnosti, která vědci umožňuje výjimečný přístup k (sebe)poznání. Koncept reflexivity je přitom velmi nejednoznačný, jak Lynch dokazuje popisem různých výrazně rozdílných přístupů k reflexivitě. Neexistuje žádná přesná definice reflexivity ani toho, co reflexivita způsobuje a co dokáže odhalit, vždy záleží na aktérovi, který jí využívá a jakým způsobem tak činí.

Hlouběji se pak Lynch věnuje otázce radikální reflexivity. Ta se narodila od přístupů spojených s určitým myšlenkovým směrem, které se pokoušejí dekonstruovat ustavené způsoby objektivity ve snaze nastolit alternativní, demokratičtější a silnější objektivitu vycházející z daného směru, neváže na žádný z těchto přístupů. Nejde jí tedy o podporu určitého sociálně-vědního programu, naopak se snaží problematizovat jakýkoli objektivizující výrok. Autor tento přístup považuje za sporný – nevytváří totiž kvalitnější poznání v oblasti, kterou kritizuje, pouze poukazuje na konstruovanost a neobjektivnost výroku. Reference mezi objekty a jejich vědeckým popisem je sice starou filosofickou otázkou, podle Lynche by ale neměla být důvodem, proč veškeré vědecké snahy o poznání odmítnout jako neobjektivní.

Abychom se vyhnuli výše uvedeným nejasnostem kolem otázky reflexivity, navrhuje autor využití etnometodologického pojetí. To nevnímá reflexivitu jako metodologický akt, kognitivní stav nebo schopnost jedince, nýbrž jako něco, co se odehrává v rámci komunikace. Reflexivita je považována za automatickou součást lidského myšlení, propojenou s jazykem a společensky sdíleným věděním, které společně vytváří přijímaný sociální řád.